

SUOJELUESITYKSEN TEKIJÄ

Museovirasto 15.11.2023

ESITYKSEN KOHDE

Kotiharjun sauna, Harjutorinkatu 1, Helsinki
Kiinteistötunnus on 91-11-344-5
Rakennustunnus 1031709782

ESITYKSEN SISÄLTÖ

Esityksessä kerrataan saunan historiaa ja todetaan, että suomalainen saunakulttuuri on tuhansia vuosia vanha. Suomessa yleiset saunat kehittyivät 1800-luvun lopulta alkaen teollistumisen ja kaupungistumisen seurauksena. Sotien jälkeen ne harvenivat asumismukavuuden parantuessa. 2000-luvun vaihteessa yleiset saunat yleistyivät, mutta saunakulttuurin murroksista selvinneet perinteisemmät yleiset saunat ovat kuitenkin harvinaisia.

Saunojen lähtökohtana oli kohtuullisten hygieniatarpeiden täyttäminen kaupungeissa ja muissa ympäristöissä, kuten teollisuusyhdyskunnissa. Ne liittyvät aikaan, jolloin asuttiin ahtaasti ja puutteellisesti varustelluissa asunnoissa.

Saunaperinne Suomesta valittiin Unescon aineettoman kulttuuri-perinnön luetteloon joulukuussa 2020. Saunakulttuuri on Suomessa vahva ja elinvoimainen, ja omaperäisen saunaperinteen jatkuvuutta vaalitaan. Yleisillä saunoilla on ollut ja on saunaperinteen ylläpitäjänä tärkeä rooli.

Esityksen mukaan perinteisiä suomalaisia yleisiä saunoja ovat Kotiharjun saunan ohella Arlan sauna Helsingissä ja Rajaportin sauna Tampereella. Unescolle lähetetyssä hakemuksessa suojelutoimien joukossa on mainittu myös edellä mainittujen kolmen yleisen saunan suojeleminen. Esityksen tarkoituksena varmistaa, että myös perinteisiin yleisiin saunoihin liittyvä kulttuuriperintö eläisi edelleen.

Esityksessä kuvataan tarkoin Kotiharjun saunan historiaa. Kahdessa kerroksessa sijaitseva sauna sijaitsee 1920-luvulla rakennetussa klassistisessa asuinkerrostalossa. Rakennuksessa on ollut yleinen sauna talon valmistumisesta asti. Julkisivussa on saunan valokyltti.

Sisätiloja on muutettu vuosien aikana. Alakerran (miesten puolen) vaatekaapit uusittiin alkuperäisen mallin mukaan vuosina 1999-2000. Yläkerran (naisten puolen) kaapit ovat alkuperäiset. Pesutilojen seinäkaakelit ovat vuodelta 2008, Kiukaan peltivaippa on alkuperäinen

Ensimmäisessä kerroksessa on eteinen, lipunmyyntikioski ja portaat yläkertaan. Miesten puolella vaatekaappirivistöjen lomassa ovat penkit vilvoitteluun ja vilvoittelutila pöytineen. Pesuhuoneessa on kiinteät

betonirakenteiset penkit ja kiinteä pesupöytä pesijältä tilattavaa pesua varten. Löylyhuoneeseen pääsee pesu- ja pukuhuoneesta. Ovien vierustalla on kookas kiuas, jonka lämmittämiseen tarvittavat puut tuodaan tilaan ikkunan kautta. Lauteet ja niiden kaiteet ovat sementtipintaiset ja nousevat kolmelle seinustalle. Ylinnä on ns. piippuhylly kovimmille lölynottajille. Löylyhuoneen seinät ovat laudoitetut.

Toisen kerroksen löyly- ja pukuhuoneen tilaohjelma ja varustus on joitakin yksityiskohtia lukuun ottamatta sama kuin ensimmäisessä kerroksessa. Naisten saunassa ei ole edellä mainittua piippuhyllyä. Puku- ja porrashuoneen välillä on lasiseinä. Toisessa kerroksessa on myös pienempi sähkölämmitteinen tilaussauna, joka on alun perin tarkoitettu perhesaunoille. Käytävän varrella yksi isompi ja kaksi pienempää huonetta.

Museovirasto katsoo, että Kotiharjun saunalla on rakennusperintölain 8 §:n tarkoittamaa valtakunnallista merkitystä. Se on yksi kolmesta säilyneestä 1900-luvun alkupuolella rakennetuista ja toimintansa aloittaneista yleisestä saunoista Suomessa (harvinaisuus). Se on tilaohjelmaltaan ja varustukseltaan tyypillinen kaupungin asuin-kerrostalon yhteyteen rakennettu yleinen sauna (tyypillisuus). Sauna edustaa suomalaista saunaperinnettä, joka on valittu Unescon aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon ensimmäisenä suomalaisena kohteena. Yleiset saunat ovat myös kaupunkikulttuurin merkittävä ilmiö (edustavuus). Kotiharjun saunassa on säilynyt sen alkuperäinen tilaohjelma ja varustelu (alkuperäisyys). Sauna on perustettu aikana, jolloin Helsingin työläiskaupunginosissa oli tavanomaista peseytyä viikoittain läheisessä yleisessä saunassa (historiallinen todistusvoimaisuus).

Rakennusperintölain 3 § 2 momentin mukaan suojele voi koskea myös rakennuksen osaa tai sen kiinteää sisustusta. Museoviraston mukaan Kotiharjun sauna muodostaa historiallisesti ja toiminnallisesti yhtenäisen ja erityisen rakennuksen osan. Sen valtakunnallisten suojeluarvojen turvaaminen rakennusperintölain nojalla on perusteltua, koska asemakaavassa annettavat suojelumääräykset eivät tähän riitä.

Suojelun tarve kohdistuu sisääntuloeteisessä ja porrashuoneessa lipunmyyntikioskiin mukaan lukien sen luukullinen ovi ja ikkuna, kattoon, seinään, toiseen kerrokseen johtavan portaikon askelmiin ja kaiteeseen.

Pukeutumishuoneissa suojelun tarve kohdistuu kaappeihin ja niiden edustalla oleviin kiinteisiin penkkeihin, ikkunoihin, ikkunapenkkeihin, lattiaan, seiniin, kattoon ja oveen.

Pesuhuoneissa suojelun tarve kohdistuu laatoitettuihin seiniin ja lattiaan, kattoon, kiinteisiin penkkeihin ja pesupöytään sekä ikkunoihin, ikkunapenkkeihin ja oveen. Löylyhuoneissa suojelun tarve kohdistuu metallivaippaiseen kiukaaseen, lauteisiin ja niiden kaiteisiin, seiniin, kattoon, ikkunaan, ikkunapenkkiin ja oveen.

Museovirasto esittää seuraavanlaisia suojelumääräyksiä:

1. Suojeltavia sisätiloja on hoidettava ja käytettävä siten, ettei niiden kulttuurihistoriallinen arvo heikenny. Korjaus- ja muutostöiden tulee

perustua saunan historian, alkuperäistoteutuksen, muutosvaiheiden ja säilyneisyyden hyvään tuntemukseen.

2. Suojeltavat sisätilat ja niiden kiinteä sisustus on säilytettävä ”suojelun kohdentumisessa” määritellyn mukaisesti.

3. Korjaamisen lähtökohtana on suojeltujen rakenteiden, rakennusosien, materiaalien ja pintojen säilyminen. Korjauskelvottomat rakennusosat voidaan uusia alkuperäistä tai vakiintunutta toteutusta vastaten.

4. Rakennus- ja talotekniset sekä käyttötarkoituksen edellyttämät muutokset on sovitettava suojeltavien sisätilojen ominaispiirteisiin.

5. Rakennusten korjaus- ja muutostöissä on kuultava Museovirastoa, joka myös antaa ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta.

VAARANTAMISKIELTO

ELY-keskus määräsi 16.11.2022 kohteelle väliaikaisen vaarantamiskiellon.

KAAVOITUSTILANNE

As Oy Kotiharjun asuinkerrostalo sijaitsee voimassa olevassa asemakaavassa asuinkerrostalojen korttelissa, jossa ympäristö säilytetään (AK/s). Rakennus on suojeltu asemakaavassa sr-2-määräyksellä. Suojelu ei koske sisätiloja.

LAUSUNNOT

Helsingin kaupunki 16.1.2023

Kaupunki toteaa kaavatilanteen ja koska asemakaavan mukainen suojelu ei kata Kotiharjun saunan arvokkaiksi todettuja arvoja, kuten rakennuksen kiinteää sisustusta, Helsingin kaupungilla ei ole huomautettavaa Museoviraston esityksen tai ehdotettujen suojelumääräysten johdosta. Esittelytekstissä viitataan rakennusperintölain 13 §:n mukaiseen valtion korvausvelvollisuuteen.

As Oy Kotiharju 22.2.2023

Lausunnon mukaan As Oy Kotiharju on suhtautunut saunaan myönteisesti ja tukenut sen toimintaedellytyksiä. Sauna on Helsingin ainoa puulämmiteinen yleinen sauna. Se edustaa Helsingin saunakulttuuria parhaimmillaan. Se on myös saanut tunnustusta Helsingin kaupungilta muun muassa rahallisen tuen muodossa Helsingin kulttuurikaupunkisäätiöltä Helsingin ollessa Euroopan kulttuuripääkaupunki vuonna 2000.

Lausunnossa kuvataan saunatilat ja toiminta sekä tärkeimmät ja isoimmat korjaukset, muun muassa kaakelointi ja putkiremontti. Vuonna 2023 ja 2024 uusitaan kiukaiden muuraus, joka tulee tehdä 10-15 vuoden välein.

Saunojen löylyhuoneiden lattiapinnoitteet vesieristeineen ovat uusimisen tarpeessa lähivuosina, ja puulämmitys edellyttää jossakin vaiheessa hiukkassuodatinten asentamista ja hiilidioksidipäästöjen rajoittamista tai hiilidioksidipäästöjen kompensointia.

As Oy Kotiharju katsoo, että katutasossa oleva sauna kiinteän sisustuksen osineen suojeltaisiin. 2000-luvulla uusittu pesu-

huoneiden laatoitus tulisi jättää suojelun ulkopuolelle.

Toisen kerroksen sauna tulisi jättää suojelun ulkopuolelle. Sen suojeleminen saattaa aiheuttaa taloudellisia riskejä. Mikäli nykyinen saunayrittäjä ei jatka toimintaa, eikä hänelle saada seuraajaa taloyhtiössä olisi noin 400 m² käyttämätöntä tilaa, joka ei tuottaisi taloyhtiölle tuloja. Tila muodostaa noin 10 prosenttia taloyhtiön asuinneliöistä. Saunan vuokratulot muodostavat vuositasolla merkittävän osan taloyhtiön budjetista. Taloyhtiön osakkaiden kannalta vuokratulojen saamatta jääminen olisi rasite.

Toisen kerroksen saunan käyttöaste on toisinaan merkittävästi pienempi kuin ensimmäisen kerroksen saunan. Mikäli saunayrittäjä haluaisi esimerkiksi luopua toisen kerroksen saunatilasta, tilanne olisi erittäin vaikea taloyhtiölle, mikäli myös toisen kerroksen sauna olisi suojeltu. Kotiharjun saunan toisen kerroksen saunatilaa jättäminen suojelun ulkopuolelle varmistaisi sen, että taloyhtiö voisi käyttää tätä tilaa muuhun tarkoitukseen.

Lausunnossa viitataan rakennusperintölain poikkeamista ja kumoamista sekä vahingonkorvausta koskeviin pykäliin (9 §, 10 a §, 13 §). As Oy Kotiharju katsoo, että olisi kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaista, että Uudenmaan ELY-keskus ennen mahdollisen suojelupäätöksen tekemistä selvittäisi yhteistyössä ympäristöministeriön ja taloyhtiön kanssa, millä tavalla mahdollisesti tulevaisuudessa realisoituvat taloudelliset riskit taloyhtiölle voidaan poistaa tai minimoida päätöksen johdosta.

Lausunnossa on liiteosio, jossa pohditaan muun muassa eri vaihtoehtoja suojelun osalta sekä viitataan suojeluesitykseen ja yhteydenpitoon Museovirastoon. Liitteessä on myös taloudellisia lukuja saunan vuokratuotosta sekä kuluista sekä kuvaillaan saunan tiloja, korjauksia, korjaustarvetta ja käyttöastetta.

Museovirasto 11.4.2023

Lausunnossa kerrataan suojeluesityksen pääkohdat ja annetut lausunnot. Museovirasto katsoo, että Kotiharjun saunan alkuperäinen tilaohjelma ja varustelu ovat keskeinen materiaallinen arvo. Tämä sisältää yleisen saunan rakenteiden ja pintojen vuosikymmenien mittaan tapahtuneen hienovaraisen uusimisen. Kotiharjun sauna on nykytilassaan autenttinen perinteinen yleinen sauna. Sen tilat ovat jatkossakin kunnostettavissa nykytilannetta kunnioittaen alkuperäisen käytön tarpeisiin.

Museovirasto katsoo, että valtakunnalliset ja muut esityksessä esitetyt kriteerit (harvinaisuus, tyypillisuus, edustavuus, alkuperäisyys ja historiallinen todistusvoimaisuus) täyttyvät.

Merkittävyyden arvioinnin perustana on ollut suomalaisen perinteen mukaisesti yleisen saunan naisten ja miesten saunasastot käsittävä toiminnallinen kokonaisuus, joka toteutuu Kotiharjun saunassa. Molempien saunasastojen suojeleminen antaa mahdollisuuden elävän saunaperinteen jatkamiselle saunan alkuperäistä ja vakiintunutta luonnetta kunnioittaen. Museovirasto ei näe rakennusperintölain

valossa aihetta muuttaa suojeluesityksen tavoitetta naisten ja miesten saunaosastojen yhtäläisestä suojelusta.

VIEREISTEN KIINTEISTÖJEN KUULEMINEN

ELY-keskus varasi rakennusperintölain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetuille asianosaisille (viereiset ja vastapäiset kiinteistöt) tilaisuuden lausunnon antamiseen rakennussuojeluesityksestä. Lausuntoja annettiin yksi.

Päätös toimitetaan tiedoksi viereisille ja vastapäisille kiinteistöille.

As Oy Harjulinna 25.11.2022

Harjutorin saunalla valokyltteineen on merkittävä osuus katunäkymässä Harjulinnaa kohti Helsinginkatua ja Harjutoria. Taloyhtiö pitää suojeluesitystä perusteltuna.

KATSELMUS

18.8.2023

ELY-keskus toimitti Kotiharjun saunalla katselmuksen. Katselmuksella on päätöksen liitteenä

KOKOUS

15.9.2023

ELY-keskus järjesti suojeluasiasta kokouksen, johon osallistuivat ELY-keskuksen lisäksi As Oy Kotiharjun ja Museoviraston edustajat. Kokousmuistio on päätöksen liitteenä.

Kokouksessa todettiin muun muassa, että As Oy Kotiharju suhtautuu yleisellä tasolla suojeluun myönteisesti. Suojelun tulee kuitenkin kohdistua vain ensimmäisen kerroksen saunatiloihin. Toista kerrosta ei tule suojella. Saunatoiminnan jatkumiseen liittyy suuria riskejä. Saunatoiminnan lakatessa nykyisessä muodossaan, muodostaa se taloyhtiölle ison riskin muun muassa vuokratulojen menetysten vuoksi.

Museovirasto katsoo muun muassa, että rakennusperintölain kriteerit täyttyvät ensimmäisen ja toisen kerroksen saunatilojen osalta. Ensisijaisena tavoitteena on kokonaisuuden suojelu. Lisäksi on tärkeää, että saunakäytön edellytykset turvataan.

Lopuksi todettiin, että saunan lämmitysmuotoa ei tule kytkeä suojelupäätökseen, koska muukin lämmitysmuoto kuin puulämmitys voi olla mahdollinen.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus määrää Kotiharjun saunan ensimmäisen kerroksen saunatilat suojeltavaksi. Toista kerrosta ei suojella.

Samalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa seuraavat suojelumääräykset:

1. Ensimmäisen kerroksen suojeltavia sisätiloja on hoidettava ja käytettävä siten, ettei niiden kulttuurihistoriallinen arvo heikenny. Korjaus- ja muutostöiden tulee perustua saunan historian, alkuperäistoteutuksen, muutosvaiheiden ja säilyneisyyden hyvään tuntemukseen.

2. Ensimmäisen kerroksen suojeltavat sisätilat ja niiden kiinteä sisustus on säilytettävä.

3. Rakennus- ja talotekniset sekä käyttötarkoituksen edellyttämät muutokset on sovitettava ensimmäisen kerroksen suojeltavien sisätilojen ominaispiirteisiin. Korjauskelvottomat rakennusosat voidaan uusia alkuperäistä tai vakiintunutta toteutusta vastaten.

4. Rakennusten korjaus- ja muutostöissä on kuultava Museovirastoa, joka myös antaa ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta.

Lähtökohdat

Suojeluesityksen mukaan saunaperinne Suomesta valittiin Unescon aineettoman kulttuuri-perinnön luetteloon joulukuussa 2020. Saunakulttuuri on Suomessa vahva ja elinvoimainen, ja omaperäisen saunaperinteen jatkuvuutta vaalitaan. Yleisillä saunoilla on ollut ja on saunaperinteen ylläpitäjänä tärkeä rooli.

Esityksen tarkoituksena varmistaa, että myös perinteisiin yleisiin saunoihin liittyvä kulttuuriperintö eläisi edelleen.

Helsingin kaupunki pitää suojeluesitystä perusteltuna.

As Oy Kotiharju suhtautuu myönteisesti ensimmäisen kerroksen saunatilojen suojeluun. Toista kerrosta ei tule suojella.

Perustelut

Rakennusperintölain 3 §:n mukaan rakennusperinnön säilyttämiseksi voidaan suojella rakennuksia, rakennelmia, rakennusryhmiä tai rakennettuja alueita, joilla on merkitystä rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan, erityisten ympäristöarvojen tai rakennuksen käytön tai siihen liittyvien tapahtumien kannalta.

Rakennusperintölain 2.2 §:n mukaan rakennusperinnön suojelemisesta asemakaava-alueella sekä alueella, jolla on voimassa rakennuskielto asemakaavan laatimista varten, säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999). Rakennusperintölain 2.3 §:n mukaan lakia sovelletaan kuitenkin 2 momentin estämättä myös 2 momentissa tarkoitettulla alueella, jos: 1) kohteella on valtakunnallista merkitystä; 2) kohteen säilymistä ja suojelua ei voida turvata maankäyttö- ja rakennuslailla ja sen nojalla annetuilla säännöksillä tai määräyksillä tai 3) kohteen suojeluun tämän lain mukaisesti on erityisiä syitä asema-kaavoitustilanteen vuoksi.

Rakennusperintölain 2.3§:n, 1. kohdan osalta ELY-keskus toteaa, että Kotiharjun saunalla on rakennusperintölain 8 §:n tarkoittamaa valtakunnallista merkitystä Se täyttää myös 8 §:n kohdat 1, 2, 3, 4 ja 5.

Rakennusperintölain 2.3§:n, 2. kohdan mukainen suojeleminen asemakaava-alueella tulee kyseeseen lähinnä sisätilojen suojeleminen osalta. Kotiharjun saunan sisätiloja ei ole suojeltu asemakaavalla. Tontille ei olla laatimassa uutta asemakaavaa. Edellä kerrotun johdosta ELY-keskus katsoo, että rakennusperintölain 2.3§:n kohdat 1, 2 ja 3 täyttyvät rakennusperintölain soveltamisen osalta suojeleminen.

ELY-keskus katsoo Museoviraston tavoin, että suojeleminen edellytykset täyttyvät molempien kerrosten saunatilojen osalta. Toisaalta As Oy Kotiharju on tuonut esiin painavia toisen kerroksen saunatilojen käyttöön ja taloudellisiin seikkoihin ja riskeihin liittyviä näkemyksiä.

ELY-keskus katsoo, että toisen kerroksen saunatilojen suojeleminen jättämiselle on perusteet sen käytön epävarmuuden vuoksi ja tätä kautta taloyhtiölle ja sen osakkaille koituvan taloudellisen riskin takia.

Korjaustöiden osalta ensimmäisen kerroksen pintoja on mahdollista avata esimerkiksi putkien ja viemäreiden korjaamista varten. Tilojen ilme materiaaleineen (esimerkiksi seinien vaaleat kaakelit) tulee suojelemääräyksen kolmannen kohdan mukaisesti uusia korjausten jälkeen ennalleen.

Ensimmäisen kerroksen saunatilojen suojeleminen turvataan yleisten saunojen kulttuuriperinnön säilyminen.

Suojeleminen kohdentuu sisääntuloeteiseen ja lipunmyyntikioskiin sekä sen luukulliseen oveen ja ikkunaan.

Ensimmäisen kerroksen pukeutumishuoneessa suojeleminen tarve kohdistuu kaappeihin ja niiden edustalla oleviin kiinteisiin penkkeihin, oveen, ikkunoihin ja ikkunapenkkeihin.

Ensimmäisen kerroksen pesuhuoneessa suojeleminen kohdentuu ikkunoihin, ikkunapenkkeihin ja oveen, lattiaan, kattoon sekä kiinteisiin penkkeihin ja pesupöytään.

Ensimmäisen kerroksen löylyhuoneessa suojeleminen tarve kohdistuu metallivaippaiseen kiukaaseen, lauteisiin ja niiden kaiteisiin, ikkunaan, ikkunapenkkiin ja oviin. Kiuasta on mahdollista lämmittää vapaasti valittavalla ja tarkoituksenmukaisimmalla lämmitysmuodolla.

Sovelletut oikeusohjeet

Laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) §
1,2,3,4,5,7,8,9,10,21

VALITUSOSOITUS

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa Helsingin hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Sijaistiedoksiannossa päätös katsotaan tiedoksisaaduksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä todistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin muutosta haetaan, mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteilla muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Valituskirjelmä on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus päätöksen tiedoksisaantipäivästä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja, jos asiamies ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Valituksen toimittaminen perille

Valituksen voi toimittaa henkilökohtaisesti, postitse maksettuna postilähetyksenä, sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä taikka asiamiestä tai lähettiä käyttäen. Valituksen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Valituksen on saavuttava valitusviranomaiselle virka-aikana ennen 30 päivän valitusajan päättymistä. Sähköisen asiakirjan tulee olla perillä siten, että se on hallinto-oikeuden käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä valitusajan viimeisenä päivänä ennen kello 16.15.

Hallinto-oikeuden kirjaamon virka-aika on maanantaista perjantaihin kello 8.00-16.15.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
käyntiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
asiakaspalvelu/kirjaamo: 029 56 42069
puhelinvaihe: 029 56 42000
fax: 029 56 42079
sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään asian käsittelystä Helsingin hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 270 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Päätöksen on esitellyt ylitarkastaja Henrik Wager ja ratkaissut alueidenkäyttöpäällikkö Tuomas Autere. Merkintä sähköisestä hyväksynnästä on päätöksen lopussa.

PÄÄTÖS

As Oy Kotiharju c/o Provia Isännöinti Oy, saantitodistuksella

Museovirasto, saantitodistuksella

LIITTEET

Kartta
Katselmuistio 18.8.2023
Kokousmuistio 15.9.2023

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö
Helsingin kaupunki / Kaupunginhallitus, Kymp, Rakennusvalvonta,
kaupunginmuseo
Kotiharjun Sauna Oy
Asunto Oy Harjulinna
Asunto Oy Harjutori 10
Asunto Oy Harjutori 8
Asunto Oy Helsingin Torkkelinkatu 5

Tämä asiakirja UUELY/15391/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/15391/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Wager Henrik 11.12.2023 15:02

Ratkaisija Autere Tuomas 11.12.2023 15:04